

Peter Robinson

Nachtlicht

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1

Toen de zon zo hoog was gerezen dat hij boven de leistenen daken aan de overkant van de straat uit kwam, kroop het licht tussen een kier in Sally Lumbs gordijnen door en viel het op een pluk goudblond haar die over haar wang lag gekruld. Ze droomde. Minotaurussen, bankbedienden, gazellen en trollen dartelden door de schuren, maisonnettes en gotische paleizen van haar slaap. Toen ze een paar uur later wakker werd, was het enige wat haar was bijgebleven echter het verontrustende beeld van een kat die over een hoge muur met glasscherven zijn weg zocht. Dromen. De meeste vergat ze meteen weer. Ze hadden totaal niets te maken met het andere soort dromen, die veel belangrijker waren en die ze ook kon oproepen wanneer ze niet sliep. In deze dromen had ze eindexamen gedaan en was ze toegelaten tot de Marion Boyars Academy of Theatre Arts. Daar studeerde ze voor actrice, model en visagist, want Sally was nuchter genoeg om te beseffen dat ze dan wellicht niet over het acteertalent van een Jessica Lange of een Kathleen Turner beschikte, maar dat dit nog niet hoefde te betekenen dat ze geen plekje kon veroveren in het randgebeuren van de glamourwereld.

Toen Sally zich eindelijk bewoog, was de zonnestraal allang naar de vloer naast haar bed verschoven, waar hij lichtstrepen tekende op de slordige hoop kleren die ze daar de avond ervoor had neergegooid. Ze ving het getik van borden en bestek beneden in de keuken op en de doordringende geur van gebraden vlees dreef langzaam haar kamer binnen. Ze stond op. Het zou verstandig zijn om zo snel mogelijk naar beneden te gaan en met de groenten te helpen voordat haar moeders irritante kreet – ‘Het staat op tafel!’ – haar hierboven bereikte, bedacht ze. Door bereidwillig uit zichzelf een handje mee te helpen kon ze hopelijk een diepgaand onderzoek naar haar late thuiskomst van de avond ervoor voorkomen.

Sally staarde naar zichzelf in de lange spiegel van haar oude, eikenhouten kledingkast. Hoewel er nog een beetje babyvet rond haar heupen en op haar dijen lag, zou dat snel genoeg verdwijnen. Over het geheel genomen had ze een mooi lichaam, vond ze. Haar borsten waren perfect. De meeste mensen complimenteerden haar natuurlijk met haar lange, zijdeachtige haar, maar zij hadden haar borsten niet gezien. Kevin wel. De

vorige avond nog had hij ze gestreeld en gezegd dat ze prachtig waren. De vorige avond hadden ze het bijna gedaan en Sally wist dat het de volgende keer, binnenkort, echt zover zou zijn. Ze keek ernaar uit met een mengeling van angst en verlangen die volgens de tijdschriften en boeken die ze had gelezen in hun verzengende passie en lust snel zou overgaan in extase.

Sally raakte met de punt van haar wijsvinger haar tepel aan en voelde een tinteling in haar lendenen. De tepel werd hard en ze liep met een vuurrood hoofd bij de spiegel vandaan om zich aan te kleden.

Kevin was goed. Hij wist hoe hij haar moest opwinden; al vanaf het begin van de zomer speelde hij voorzichtig met de grenzen van haar begeerte. Hij had ze telkens weer een klein stukje verder opgerekt en binnenkort zou het hele gebied van hem zijn. Hij was jong, net als Sally, maar wist toch blijkbaar instinctief hoe hij haar genot kon schenken, zoals ze dacht dat een ervaren, oudere man dat zou weten. Ze geloofde zelfs dat ze echt een beetje van Kevin hield. Zodra er echter iemand anders op haar pad kwam – iemand die volwassener, rijker en mondainer was, en helemaal thuis was in de opwindende, hippe wereldsteden – tja, Kevin was in zijn hart natuurlijk maar een doodgewone boerenknul.

Gekleed in een designspijkerbroek en een effen wit T-shirt trok Sally de gordijnen open. Toen haar ogen aan het felle licht gewend waren, zag ze dat het een stralende ochtend in Swainsdale was. Een paar pluizige schapenwolkjes – eentje was net een teddybeer en een andere net een krab – schoven in een zacht briesje langs de felblauwe hemel. Ze staarde langs de brede, noordelijke helling van de vallei, waarop het diepe groen hier en daar werd onderbroken door donkere heidestruiken en stukken kalksteen, naar de hoge, steile wand van Crow Scar en merkte daar iets vreemds op. Aanvankelijk kon ze niet zien wat het was. Toen ze haar ogen tot spleetjes kneep en zich concentreerde, zag ze, verspreid over de helling net boven de oude weg, vijf of zes blauwe stippen die zich in een soort patroon voortbewogen. Ze legde een vinger tegen haar lippen, dacht even diep na en fronste haar wenkbrauwen.

In het 24 kilometer verderop gelegen Eastvale, de grootste stad in de Dale, keek iemand anders ook verlangend uit naar de zondagse lunch van mals gebraden vlees met Yorkshire Pudding. Inspecteur Alan Banks lag plat op zijn buik in Brians kamer naar een elektrisch treintje te kijken dat door

bochten, over bruggen, langs seinpalen en onder bergen van papier-maché door zoefde. Brian zelf was in het park aan het fietsen, maar Banks deed allang niet meer alsof hij alleen maar met treinen speelde vanwege van zijn zoon en had inmiddels ruiterslijk toegegeven dat hij deze bezigheid zelfs ontspannender vond dan een warm bad.

Hij hoorde de telefoon in de gang overgaan en enkele seconden later riep zijn dochter Tracy naar boven: ‘Het is voor jou, pap!’

Toen Banks naar beneden liep, rook hij de heerlijke geur die vanuit de keuken kwam en het water liep hem in de mond. Hij bedankte Tracy en pakte de hoorn op. Het was brigadier Rowe, de dienstdoende balieagent van het regionale hoofdbureau van Eastvale.

‘Het spijt me dat ik u stoort, inspecteur,’ zei Rowe, ‘maar we zijn zojuist gebeld door agent Weaver uit Helms Thorpe. Blijkbaar heeft een boer daar uit de omgeving vanochtend in een van zijn weilanden een stoffelijk overschot ontdekt.’

‘Vertel verder,’ spoorde Banks hem aan, onmiddellijk een en al oor.

‘De man zei dat hij op zoek was naar een vermist schaap en dat hij toen bij een muurtje op een lichaam is gestuit dat daar begraven lag. Weaver vertelde dat hij een of twee stenen heeft opgetild en dat het inderdaad om een stoffelijke overschot gaat. Het ziet ernaar uit dat iemand hem zijn hersens heeft ingeslagen.’

Banks voelde het bekende verkrampte gevoel in zijn maag dat hij altijd had wanneer informatie over een nieuwe moord hem bereikte. Hij had zich een jaar geleden vanuit Londen hiernaartoe laten overplaatsen, omdat hij de eindeloze spiraal van zinloos geweld daar spuugzat was, maar was er al snel achter gekomen dat het er hier in het noorden net zo erg, zo niet erger, aan toeging. De zaak-Gallows View had Sandra en hem beiden in emotioneel opzicht volledig uitgeput, maar daarna waren ze gelukkig in rustiger vaarwater beland. Sinds dat onderzoek hadden slechts een paar inbraken en één geval van fraude zijn aandacht opgeëist en hij was werkelijk gaan geloven dat moorden, gluurderters en gewelddadige tieners in Eastvale eerder uitzondering waren dan regel.

‘Zeg maar tegen Weaver dat hij zo veel mogelijk mannen uit de omgeving optrommelt en met hen teruggaat naar de plek om het hele gebied met tape af te zetten. Ik wil dat ze direct een systematische zoektocht uitvoeren, maar verder moet iedereen een afstand van tien meter tot het lichaam bewaren. Begrepen?’ Het laatste waaraan hij behoefte had was een half do-

zijn platvoeten dat de paar vierkante meter waarop ze de meeste kans hadden om aanwijzingen te vinden vertraptten.

‘Zeg hun dat ze alles wat ze vinden in gemarkeerde enveloppen moeten stoppen,’ vervolgde hij. ‘Ze zouden bekend moeten zijn met de procedure, maar het kan geen kwaad om hen er nog even op te wijzen. En ik bedoel letterlijk alles. Gebruikte condooms, noem maar op. Neem contact op met brigadier Hatchley en dokter Glendenning. Vraag hun om onmiddellijk daar naartoe te gaan. Dat geldt eveneens voor een fotograaf en een team van de technische recherche. Oké?’

‘Jawel, inspecteur,’ antwoordde Rowe. Hij wist dat Jim Hatchley hoogstwaarschijnlijk zoals altijd op zondag rond lunchtijd in The Oak een glas bier zat te drinken en dat Banks er bijzonder veel genoeg in schepte om dat pleziertje te verpesten.

‘Ik neem aan dat de hoofdinspecteur al op de hoogte is gesteld?’

‘Ja. Hij was degene die zei dat ik u moest bellen.’

‘Dat kan ook bijna niet anders,’ mopperde Banks. ‘Ik kan me niet voorstellen dat hij zijn zondagslunch wil overslaan.’ Hij zei het echter met goedmoedige spot en genegenheid. Van alle nieuwe collega’s was hoofdinspecteur Gristhorpe degene die hem het meest had gesteund en aangemoedigd tijdens zijn moeizame overstap van de stad naar het platteland.

Banks hing op en schoot zijn versleten bruine jack met stukken op de ellebogen aan. Hij was een kleine man met donker haar, had uiterlijk veel weg van de Welshmen met hun oude Keltische voorvaderen en bezat niet direct de lichaamsbouw die men bij een politieman zou verwachten.

Toen hij gereed was om te vertrekken, kwam Sandra, zijn vrouw, uit de keuken gelopen. ‘Wat is er?’ vroeg ze.

‘Zo te horen een moord.’

Ze veegde haar handen af aan haar blauwgeruite schort. ‘Dus je luncht niet mee?’

‘Sorry, liefje. Dat gaat nu niet.’

‘En ik neem aan dat het absoluut geen zin heeft om iets voor je warm te houden?’

‘Waarschijnlijk niet. Ik koop wel ergens een sandwich.’ Hij kuste haar vluchtig op de lippen. ‘Maak je geen zorgen, ik bel je zodra ik weet wat er precies aan de hand is.’

Banks reed in zijn witte Cortina in westelijke richting langs de rivier door de Dale. Hij had recht op een dienstwagen met chauffeur, maar vond het

juist heerlijk om zelf te rijden en gaf er tijdens een onderzoek vaak de voorkeur aan om in zijn eentje te rijden. Zijn onkostenvergoeding compenseerde de kosten die hij daardoor maakte ruimschoots.

Met één oog op de weg en één hand aan het stuur zocht hij tussen de chaotische verzameling cassettebandjes op de passagiersstoel tot hij het bandje had gevonden dat hij zocht en hij schoof dit in de cassetterecorder.

Hoewel hij hardnekkig volhield dat zijn liefde voor operamuziek tijdens de afgelopen winter niet was verminderd, moest hij toch toegeven dat hij momenteel steeds meer naar Engelse gezangen en koormuziek luisterde. Het was een verandering waar Sandra volledig achter stond; ze had toch al nooit veel opgehad met opera en Wagner was voor haar echt de laatste druppel geweest. Nadat ze ten slotte zelfs zover was gegaan dat ze een van zijn cassettes met een magneet had bewerkt – het bandje met *Trauermusik beim Tode Siegfrieds* erop, herinnerde Banks zich bedroefd – drong de boodschap tot Banks door. Luisterend naar Ian Partridges vertolking van Dowlands *I Saw My Lady Weepe* reed hij verder.

Net als de grotere, veel bekendere Yorkshire Dales loopt Swainsdale min of meer van west naar oost, met een kleine afbuiging naar het zuiden, totdat het riviertje de Swain zich bij de Ouse voegt. Bij de oorsprong vlak bij Swainshead hoog in het Penninisch Gebergte is de Swain slechts een dun stroompje glinsterend helder water, dat op weg naar beneden in de richting van de Noordzee met behulp van gletsjers en geologische verschuivingen echter een prachtige, lange vallei heeft uitgehold die bij de Vale of York steeds breder wordt. De grootste stad, Eastvale, met zijn prachtige Normandische kasteel, ligt op de oostelijke grens van de Dale en kijkt uit over weelderig begroeide, vruchtbare velden. Op een heldere dag zijn in de verte de Hambleton Hills en de North York Moors zichtbaar.

Hij kwam langs Lyndgarth, dat op de noordelijke heuvelflank vlak bij de ruïne van Devraux Abbey lag, en door het rustige Fortford, waar op een heuveltje vlak bij het centrum nog steeds opgravingen werden verricht naar de overblijfselen van een Romeins fort. Voor hem verrees aan de rechterkant de lichte, kalkstenen boog van Crow Scar en toen hij dichterbij kwam, zag hij dat de plaatselijke politie al bezig was een door onregelmatige stapelmuurtjes begrensd weiland te doorzoeken. De kalksteen glansde fel in het zonlicht en de muurtjes stonden scherp tegen het gras afgetekend, als parelkettingen op een smaragdgroen fluwelen kussen.

Om op de plaats delict te komen, moest Banks door Helmthorpe heen rij-

den, een marktplaatsje dat in het midden van de Dale lag; daar moest hij bij de brug rechts afslaan en Hill Road in rijden, en vervolgens nogmaals naar rechts om op de smalle weg te komen die slingerend in noordoostelijke richting tot ongeveer halverwege de heuvelflank omhoog kroop. Het was een wonder dat het weggetje ooit was geasfalteerd, waarschijnlijk een gebaar naar het toenemende toerisme, vermoedde Banks. Het voorspelde helaas weinig goeds voor bandensporen, bedacht hij somber.

Omdat hij nu eenmaal meer gewend was aan de stad dan aan het platteland, schaafde hij zijn knie toen hij over het lage muurtje klom en struikelde hij vervolgens enkele keren over de stevige graspollen in het weiland. Ten slotte bereikte hij buiten adem de plek zo'n vijftig meter hoger op de helling waar een man in uniform, agent Weaver nam hij aan, stond te praten met een verweerde oude man.

Naast de muur die van noord naar zuid liep lag, losjes bedekt met een laag aarde en stenen, het stoffelijke overschot. Een deel van de laag was verwijderd, waardoor duidelijk was te zien dat het een man betrof. Het hoofd lag naar één kant gebogen en toen Banks naast hem neerknielde, zag hij dat het haar aan de achterkant samenklitte door het bloed. Hij onderdrukte snel het misselijke gevoel dat naar boven kwam en maakte in gedachten snel een lijst van aantekeningen over de plaats delict. Toen hij weer opstond, werd hij getroffen door het scherpe contrast tussen de prachtige, serene dag en het dode lichaam aan zijn voeten.

'Is er veel van zijn plek gehaald?' vroeg hij aan Weaver, nadat hij voorzichtig weer over de tape was gestapt.

'Vrijwel niets, inspecteur,' antwoordde de jonge agent. Zijn gezicht was bleek en zijn adem rook zuur, wat erop wees dat hij waarschijnlijk aan de andere kant van het muurtje had overgegeven. Niet meer dan logisch, dacht Banks bij zichzelf. Dit was waarschijnlijk de eerste dode die de knul had gezien.

'Meneer Tavistock hier,' – Weaver gebaarde naar de boer – 'zegt dat hij alleen de stenen bij het hoofd heeft weggehaald om te kunnen zien waaraan zijn hond zat te krabbelen.'

Banks wierp een blik op Tavistock, wiens grimmige gezichtsuitdrukking verraadde dat hij wel vaker met de dood te maken had gehad. Waarschijnlijk een ex-soldaat en zeker oud genoeg om in twee wereldoorlogen te hebben meegevochten.

'Ik was op zoek naar een van mijn schapen,' zei Tavistock in zijn trage

Yorkshire-accent, ‘en toen zag ik dat die muur was beschadigd. Ik dacht dat een gedeelte was ingestort.’ Hij zweeg even en wreef over zijn stoppelige kin. ‘Een Bessthwaite muur die instort, dat kan haast niet. Dat ding staat daar al sinds 1830. Maar goed, Ben hier begon als een razende te graven. Eerst dacht ik dat het niets was, maar toen...’ Hij haalde zijn schouders op, alsof daarmee alles was gezegd.

‘Wat deed u toen u eenmaal doorhad wat het was?’ vroeg Banks.

Tavistock krabde langs zijn rimpelige hals en spuugde op het gras. ‘Ik heb even gekeken, meer niet. Ik dacht dat het misschien een schaap was dat door iemand was gedood. Dat gebeurt wel vaker. Toen ben ik naar huis gerend,’ – hij wees naar een boerderij die ongeveer een kilometer verderop stond – ‘en heb ik Weaver hier gebeld.’

Banks had zo zijn twijfels over dat ‘gerend’, maar hij was blij dat Tavistock zo snel had gehandeld. Hij draaide zich om, gaf de fotograaf en het team van de technische recherche enkele aanwijzingen, trok vervolgens zijn jas uit en stond tegen de warme stenen muur aan te wachten totdat de experts hun werk hadden gedaan.

Sally gooide met een klap haar mes en vork neer, en riep tegen haar vader: ‘Omdat ik met een jongen heb gewandeld, wil dat nog niet zeggen dat ik een slet of een snol of wat dan ook ben!’

‘Sally!’ kwam mevrouw Lumb tussenbeide. ‘Schreeuw niet zo tegen je vader. Zo bedoelde hij het helemaal niet en dat weet je best.’

Sally staarde haar ouders nijdig aan. ‘Nou, zo kwam het anders wel over.’ ‘Hij wilde je alleen maar waarschuwen,’ ging haar moeder verder. ‘Je moet een beetje voorzichtig zijn. Sommige jongens maken misbruik van meisjes. Vooral van zo’n knap ding als jij.’ Ze zei het met een mengeling van trots en vrees.

‘Jullie hoeven echt niet te doen alsof ik nog een klein kind ben, hoor,’ zei Sally. ‘Ik ben zestien.’ Ze wierp een medelijdende blik op haar moeder, keek nogmaals kwaad naar haar vader en concentreerde zich toen weer op haar bord.

‘Aye,’ zei meneer Lumb, ‘en tot je achttiende doe je wat wij zeggen. Zo zijn de regels.’

Sally zag de man die tegenover haar zat als de oorzaak van al haar problemen en uiteraard paste Charles Lumb perfect in de rol die zijn dochter hem had toebedeeld: de ouderwetse, bekrompen boerenpummel wiens

enige argument tegen alles wat nieuw en interessant was, luidde: ‘Wat goed genoeg was voor mijn vader en diens vader voor hem, is ook goed genoeg voor jou, jongedame.’ Hij was enorm conservatief, wat ook wel te verwachten was van iemand wiens familie al ontelbare generaties lang in de streek woonde. Charles Lumb was een traditionalist die vaak zei dat de Dale die hij had gekend en liefhad langzaam aan het verdwijnen was. Hij beseftte heel goed dat jongeren alleen iets van hun leven konden maken door weg te trekken en dat vervulde hem met grote droefheid. Hij was ervan overtuigd dat binnenkort zelfs de bewoners van de dorpen in de Dales aan de National Trust, English Heritage of de Open Spaces Society zouden toebehoren. Als dierentuinwezens zouden ze dan worden betaald om hun wonderlijk ouderwetse gewoonten te beoefenen in een soort levend museum. Het kostte Lumb, die de kleinzoon van een meubelmaker was en bij een melkfabriek in de omgeving werkte, moeite om de dingen anders te zien. De oude ambachten stierven langzaam uit omdat ze niets meer opleverden en dat er nog één kuiper, één smid en één wagenmaker waren die het hoofd wél boven water konden houden, was slechts te danken aan de toeristen. Lumb, een Yorkshire-man in hart en nieren, had echter nogal eens de neiging om zijn dochter uit te dagen en te plagen op een manier die door een ambitieus jong meisje als Sally gemakkelijk veel te serieus kon worden opgevat. Hij kon de absurdeste opmerkingen en ideeën over haar hobby’s en dromen met zo’n vlakke stem te berde brengen, dat het iedereen vergeven moest worden als ze de goedmoedige, spottende humor erachter niet hoorden. Als hij minder sarcastisch was geweest en zijn dochter minder zelfzuchtig, hadden ze zich wellicht beiden gerealiseerd dat ze eigenlijk dol op elkaar waren.

Charles Lumb had echter graag gezien dat zijn dochter haar gezonde verstand wat meer gebruikte. Ze was een slimme meid die gemakkelijk een plekje had kunnen krijgen aan een van de universiteiten en misschien wel dokter of advocaat had kunnen worden. In elk geval heel wat gemakkelijker dan het in zijn tijd was geweest, bedacht hij peinzend. Maar nee, ze moest en zou naar die belachelijke Academy, en hoe hij ook zijn best deed, hij kon met de beste wil van de wereld niets waardevols ontdekken aan een opleiding waarbij je leerde hoe je gezichten moest beschilderen en in badpakken rond paraderen. Als hij had gedacht dat ze het in zich had om een groot actrice te worden, zou hij haar wellicht wat meer hebben gesteund. Maar daar had hij een hard hoofd in. Misschien zou de tijd hem leren dat hij het

mis had. Dat hoopte hij maar. Het zou anders heel wat zijn om haar op televisie te zien.

Nadat ze een paar minuten had zitten mokken, bracht Sally het gesprek op een ander onderwerp. ‘Hebben jullie die mannen op de heuvelhelling gezien?’ vroeg ze. ‘Ik vraag me af wat ze daar doen.’

‘Die zijn waarschijnlijk naar iets op zoek,’ antwoordde haar vader, die zich nog niet helemaal van hun ruzie had hersteld, droogjes.

Sally schonk geen aandacht aan hem. ‘Ik had de indruk dat het politiemensen waren. Je kunt de knopen op hun uniforms zien glanzen. Ik ga er na het eten even een kijkje nemen. Er staat al een hele massa mensen langs de weg.’

‘Als je er maar voor zorgt dat je vóór middernacht weer thuis bent,’ zei haar moeder. De lucht was enigszins geklaard en de rest van de maaltijd verliep betrekkelijk rustig.

Sally wandelde via de weg die langs de heuvelflank liep naar boven en sloeg voorbij de cottages rechts af. Ze liep met snelle passen, dansend en handenvol droog gras vastgrijpend, dat ze hoog in de lucht wierp.

Een aantal auto’s blokkeerde de weg langs het weiland en wat vanaf een afstandje op een flinke mensenmenigte had geleken, bleek in werkelijkheid slechts een tiental nieuwsgierige toeristen te zijn met camera, rugzak en wandelschoenen. Het was open terrein, bijna allemaal heidevelden, wist Sally, ondanks de stapelmuurtjes die kriskras over het land stonden waardoor het net leek of er enige orde in was aangebracht. De muurtjes waren oud en alleen enkele boeren uit de omgeving herinnerden zich nog wie ze hadden gebouwd.

Het was drukker op het weiland dan ze voorzover ze zich kon herinneren ooit eerder op zo’n afgelegen plek had meegemaakt. Mannen in uniform kropen door het hoge gras, en de omgeving bij de muur was met stokken en tape afgezet. Binnen in de magische cirkel stonden drie mannen, één met een camera, één met een zwarte tas en één, een kleine, pezige man, met een bruine jas over zijn schouder geslagen, die zo te zien de leiding over het gebeuren had. Sally’s ogen waren zo goed dat ze zelfs de kleine zweetplekken onder zijn armen kon zien.

Ze vroeg aan de wandelaar van middelbare leeftijd die naast haar stond wat er allemaal aan de hand was en de man vertelde haar dat hij dacht dat er een moord was gepleegd. Natuurlijk. Dat moest haast wel. Ze had zoiets dergelijks eens op televisie gezien.

Banks wierp een blik op de weg achter hem. Hij had in een flits iets zien bewegen, maar het was slechts het blonde haar van een meisje geweest waarop het zonlicht was weerkaatst. Dokter Glendenning, de lange, grijs-harige patholoog, had in ledematen gepord en zijn thermometer in lichaamsopeningen gestopt, maar was nu klaar en stond, met een sigaret bungelend in een mondhoek, allerlei berekeningen te maken in zijn rode opschrijfboekje, mompelend dat het een vrij warme avond was geweest. Het was maar goed dat twee mensen van de technische recherche eerst de berm langs de weg hadden onderzocht, bedacht Banks met een blik op de toeschouwers. Ze hadden niets gevonden – geen remsporen of bandensporen op het asfalt – maar het had er veel van weg dat iets of iemand vanaf de weg naar het weiland was gesleept.

Glendenning bevestigde dat het slachtoffer ergens anders om het leven was gebracht en daarna op deze geïsoleerde plek was gedumpt. Dat zou de nodige problemen opleveren. Als ze niet wisten waar de man was vermoord, wisten ze ook niet waar ze moesten beginnen met het zoeken naar de moordenaar.

De dokter veranderde al pratend nog iets in zijn kolommen met cijfers en Banks snoof de buitenlucht op, intussen nogmaals bedenkend dat het een veel te fijne dag was en een veel te mooie plek voor zo'n onaangename gebeurtenis. Zelfs de jonge fotograaf Peter Darby, die het lichaam vanuit elke denkbare hoek fotografeerde, merkte op dat hij op een dag als deze normaal gesproken ergens in alle rust plaatjes stond te schieten van Rawley Force of met zijn macrolens inzoomde op bloemblaadjes in de hoop dat een bij of vlinder lang genoeg zou blijven stilzitten om hem scherp te stellen en af te drukken. Hij had al eerder stoffelijke overschotten gefotografeerd, wist Banks, en was dus wel aan de onplezierige kanten van het vak gewend. Desondanks bleef het toch iets heel anders dan vlinders en watervallen.

Glendenning keek op van zijn opschrijfboekje en kneep zijn ogen halfdicht tegen de zon. Een centimeter as dwarrelde op de grond en Banks merkte dat hij zich stond af te vragen of de goede man misschien ook met een sigaret in zijn mond operaties uitvoerde en de as dan in de incisie liet vallen. Het was uiteraard ten strengste verboden om te roken op een plaats delict, maar niemand had ooit het lef dit tegen Glendenning te zeggen.

'Het was een warme avond,' zei hij met zijn door nicotine aangetaste stem waarin nog altijd een zangerig Schots accent doorklonk tegen Banks. 'Ik kan geen nauwkeurige inschatting maken van het tijdstip van overlijden.'

Het is echter hoogstwaarschijnlijk dat het na zonsondergang gisteravond en vóór zonsopgang vanochtend is gebeurd.’

Daar schieten we verdomme veel mee op, zeg, dacht Banks bij zichzelf. We weten dus niet wanneer hij is vermoord, alleen dat het afgelopen nacht op een niet nader aangeduid tijdstip moet zijn gebeurd.

‘Sorry,’ voegde Glendenning eraan toe toen hij de uitdrukking op Banks’ gezicht zag.

‘U kunt er ook niets aan doen. Verder nog iets?’

‘Een klap op zijn achterhoofd, als ik zo vrij mag zijn om het omslachtige medische jargon naar lekentermen te vertalen. Vrij hard, ook. Zijn schedel is als een eierschaal gebarsten.’

‘Enig idee wat er als wapen is gebruikt?’

‘Het gebruikelijke stompe voorwerp. Wel iets met een scherpe rand, zoals een moersleutel of een hamer. Op dit moment kan ik helaas niet specifieker zijn, maar het is in elk geval geen baksteen of stuk rots geweest. Daar zijn de wondranden te glad voor en ik heb ook geen stofdeeltjes gezien. Na de autopsie volgt uiteraard een volledig rapport.’

‘Is dat alles?’

‘Ja. Als jullie klaar zijn met de foto’s kun je hem naar het mortuarium laten brengen.’

Banks knikte. Hij droeg een agent in uniform op om een ambulance te regelen en Glendenning pakte zijn spullen in.

‘Weaver! Brigadier Hatchley! Kom even hier,’ riep Banks en hij sloeg de twee mannen gade toen ze naar hem kwamen toe gelopen. ‘Enig idee wie de dode man is?’ vroeg hij aan Weaver.

‘Jawel, inspecteur,’ antwoordde deze. ‘Harry Steadman. Hij woont hier in het dorp.’

‘Getrouwd?’

‘Ja.’

‘Dan kunnen we maar beter even bij zijn vrouw langsgaan. Hatchley, zou jij met meneer Tavistock willen meegaan om bij hem thuis een officiële verklaring op te nemen?’

Hatchley knikte traag.

‘Is er een fatsoenlijke pub in Helmthorpe?’ vroeg Banks aan Weaver.

‘Ik ga meestal naar The Bridge, inspecteur.’

‘Hoe is het eten daar?’

‘Niet slecht.’

‘Goed.’ Banks keek naar Hatchley. ‘Jij ontfermt je over Tavistock en wij gaan naar mevrouw Steadman. Daarna gaan we samen iets eten in The Bridge. Oké?’

Hatchley stemde ermee in en sjokte weg met Tavistock.

De kans dat ze nog thuis rosbief konden gaan eten was nu definitief verkeken. Totdat de zaak was opgelost, zouden ze sowieso vrijwel niet meer thuis kunnen eten. Banks wist uit ervaring dat wanneer een moordonderzoek eenmaal op gang was er geen tijd zou zijn om het even iets rustiger aan te doen en een paar uurtjes vrij te maken voor zijn gezin. De misdaad zou een enorme invloed uitoefenen op maaltijden, persoonlijke verzorging en slaap; hij overheerst alle gesprekken en werpt een onzichtbare barrière op tussen de politieman en zijn gezin.

Hij keek naar het lager gelegen dorp dat schots en scheef om een bocht in de rivier lag uitgespreid. De grijze, leistenen daken glinsterden in de zon en de klok op de vierkante kerktoren wees halfeen aan. Met een zucht gaf hij Weaver een knikje en ze liepen samen naar de auto.

Ze passeerden de kleine menigte, negeerden de voorzichtige vragen van de plaatselijke journalist en stapten in de Cortina. Banks haalde de cassettes die op de passagiersstoel lagen weg, zodat Weaver naast hem kon plaatsnemen.

‘Vertel me eens wat je over Steadman weet,’ zei Banks, terwijl hij achteruit door een poortje reed en keerde.

‘Hij woont hier nu ongeveer anderhalf jaar,’ vertelde Weaver. ‘Hij kwam daarvoor regelmatig hier op vakantie en heeft zijn hart aan deze streek verpand. Nadat hij een fortuin had geërfd van zijn vader heeft hij zich hier gevestigd. Daarvoor was hij universitair docent in Leeds. Hoogopgeleid, maar niet verwaand. Begin veertig, zo’n een meter tachtig lang, peper- en zoutkleurig haar. Zag er nog best jong uit. Ze wonen in Gratly.’

‘Ik dacht dat je had gezegd dat ze in het dorp woonden.’

‘Komt in wezen op hetzelfde neer,’ legde Weaver uit. ‘Ziet u, Gratly is maar een gehucht, een paar oude huizen langs de kant van de weg. Er is niet eens een pub. Maar nu er steeds meer nieuwe huizen langs de helling worden gebouwd, liggen die twee zo dicht bij elkaar dat je ze bijna niet meer van elkaar kunt onderscheiden. De bewoners staan er echter op dat de naam behouden blijft. Om zich onafhankelijk te blijven voelen, vermoed ik.’

Toen Banks langs de heuvel omlaag reed in de richting van de brug, wees

Weaver naar de helling tegenover hen aan de overkant van de rivier en hij merkte op: ‘Dat is Gratly.’

Banks zag een rij nieuwe huizen, waarvan een aantal nog in aanbouw was; daarachter strekte zich een kale vlakte van ongeveer honderd meter breed uit tot aan een kruispunt dat werd geflankeerd door oudere cottages.

‘Ik zie wat je bedoelt,’ zei Banks. Gelukkig leverde de aannemer smaakvol werk af door het ontwerp van de oorspronkelijke huizen te volgen en de zelfde, uit de omgeving afkomstige steensoort te gebruiken.

Weaver kletste verder, ongetwijfeld in een poging om de herinnering aan de aanblik van zijn eerste stoffelijke overschot uit zijn hoofd te verdrijven. ‘Bijna alle nieuwe huizen in Helmthorpe staan aan deze kant van het dorp. Aan de oostkant zult u geen nieuwbouw aantreffen. Sommige bijdehante dorpelingen zeggen dat dit komt doordat het dorp vanuit het oosten is opgebouwd. Vikings, Angelsaksen, Romeinen en noem maar op. Natuurlijk vind je daar tegenwoordig niets meer van terug, maar de bebouwing breidt zich inderdaad bijna alleen in westelijke richting uit.’ Hij dacht even na over wat hij zojuist had gezegd en voegde er toen glimlachend aan toe: ‘Zo veel wordt er trouwens niet bijgebouwd.’

Hoewel Banks grote belangstelling had voor de geschiedenis van de streek, raakte hij de draad van Weavers betoog kwijt toen hij over de lage, stenen brug reed en de High Street van Helmthorpe overstak. Hij vloekte inwendig. Het was zondagmiddag en uit wat hij om zich heen kon zien, maakte hij op dat dit het tijdstip was om de auto te wassen. Op de oprit voor hun garage stonden mannen met opgestroopte mouwen en emmers schuimend sop. Autodaken glinsterden in de zon, en water droop van portieren en bumpers. Gepoetst chroom scheen hen blinkend tegemoet. Als Harry Steadman uit een auto van iemand uit de omgeving was gedumpt, waren alle sporen van die gruwelijke tocht inmiddels waarschijnlijk allang op natuurlijke wijze uitgewist: ingezeept en afgespoeld, gewaxt, gestofzuigd en schoongeveegd.

Steadmans huis was het laatste in een kleine rij aan de linkerkant van de weg en groter dan Banks had verwacht. Het was een degelijk gebouw en zag er zo verweerd uit dat het best voor een historisch monument kon doorgaan. Wat inhield dat het ook een monumentale prijs zou opbrengen, bedacht hij. Aan de oostzijde was een dubbele garage gebouwd en de enorme, door een lage muur omgeven tuin bestond uit een keurig onderhouden gazon met een kleurrijk bloembed in het midden, en rozenstruiken

langs de gevel en de afscheiding met de tuin van het buurpand. Weaver bleef in de auto zitten en Banks wandelde in zijn eentje over de fantasiebestrating naar de voordeur om aan te bellen.

De vrouw die met een kop thee in de hand opendeed, keek verbaasd naar de onbekende die voor de deur bleek te staan. Ze zag er heel gewoontjes uit, met vlassig, futloos bruin haar en een grote, weinig flatterende bril. Ze was gekleed in een vormloos, beige vest en een wijde, geruite broek. Banks dacht even dat ze misschien de schoonmaakster was, dus hij vroeg: ‘Mevrouw Steadman?’

‘Ja,’ antwoordde de vrouw aarzelend en ze staarde hem door haar bril aan. Hij stelde zichzelf voor en voelde de gebruikelijke kramp in zijn maagstreek toen hij in de woonkamer werd gelaten. Zo ging het altijd. Hoeveel ervaring je ook had, het was nooit genoeg om het misselijkmakende gevoel van medelijden te verdrijven waarmee de troostende, nutteloze woorden en lege gebaren gepaard gingen. Banks voelde altijd een onheilspellende dreiging op de achtergrond: het had ook mijn vrouw kunnen zijn, iemand die me dit over mijn dochter kwam vertellen. Het was hetzelfde als de aller-eerste aanblik van het slachtoffer van een moord. De dood en de lange nasleep ervan zou hij nooit routinematig kunnen afhandelen; ze zouden hem altijd met afschuw blijven vervullen, hem onnodig herinneren aan de wreedheid van de mens ten opzichte van zijn medemens en zijn verdorven aard.

Hoewel het rommelig was in de kamer – een lage tafel bezaaid met tijdschriften, breiwerk dat over een stoel lag uitgespreid, platen zonder hoezen bij de stereo-installatie – was het er schoon en zonlicht stroomde over de rode en gele rozen naar binnen door kraakheldere ramen met verticale stijlen. Boven de grote, stenen open haard hing een romantisch schilderij van Swainsdale zoals het er waarschijnlijk meer dan honderd jaar geleden had uitgezien. Zoveel was er eigenlijk niet eens veranderd, maar op een of andere manier leken de kleuren op het schilderij feller en gedurfter, de contouren vaster omljnd.

‘Waarom bent u hier?’ vroeg mevrouw Steadman en ze schoof een stoel bij voor Banks. ‘Is er soms een ongeluk gebeurd? Is er iets aan de hand?’

Banks bracht haar voorzichtig op de hoogte van wat er was gebeurd en zag hoe de uitdrukking op haar gezicht langzaam van ongeloof in shock overging. Na een tijdje begon ze zachtjes te huilen. Geen heftig gesnik, alleen tranen die geluidloos over haar bleke wangen omlaag gleden en op haar

gekreukelde vest druppelden, terwijl ze niets ziend voor zich uit staarde. Alsof ze een ui had staan snijden, dacht Banks bij zichzelf, een beetje van slag door de diepe stilte.

‘Mevrouw Steadman?’ zei hij voorzichtig en hij raakte even haar mouw aan. ‘Ik moet u helaas een paar vragen stellen.’

Ze keek hem aan, knikte en depte haar ogen droog met een verfrommeld papieren zakdoekje: ‘Natuurlijk.’

‘Waarom hebt u uw man niet als vermist opgegeven, mevrouw Steadman?’ ‘Vermist?’ Ze keek hem verbaasd aan. ‘Waarom?’

Banks was even uit het veld geslagen, maar ging toen op vriendelijke toon verder. ‘Dat zult u juist aan mij moeten vertellen. Hij is gisteravond niet thuisgekomen. Maakte u zich dan geen zorgen? Vroeg u zich niet af waar hij was?’

‘O, nu begrijp ik het,’ zei ze en ze veegde haar vochtige, rood aangelopen wangen af met het doorweekte zakdoekje. ‘U kon het natuurlijk ook niet weten. Ziet u, ik verwachtte hem gisteravond helemaal niet thuis. Hij is even na zevenen vertrokken. Hij zei dat hij een biertje ging drinken in The Bridge – daar ging hij vaak naartoe – en dat hij daarna naar York zou doorrijden. Hij had daar werk te doen en hij wilde vandaag graag vroeg beginnen.’

‘Deed hij dat wel vaker?’

‘Ja, heel vaak. Soms ging ik met hem mee, maar ik voelde me gisteravond niet helemaal lekker – een zomers koutje, denk ik – en bovendien weet ik dat ze zonder mij veel meer gedaan krijgen. Ik heb met mevrouw Stanton van hiernaast televisie zitten kijken en hij is in zijn eentje gegaan. Harry logeerde altijd bij zijn uitgever. Nu ja, meer een vriend van de familie eigenlijk. Michael Ramsden.’

‘Wat hield dat werken op zondag zoal in?’

‘O, het was niet wat u of ik onder werk zou verstaan. Ze schreven samen een boek. Het meeste werk deed Harry, maar Michael vond het erg interessant en hielp hem erbij. Een boek over de geschiedenis van de streek. Dat was Harry’s specialiteit. Ze gingen er vaak op uit om ruïnes te bekijken, Romeinse forten, oude loodmijnen, dat soort dingen.’

‘Juist, ja. En was het gebruikelijk dat hij dan de avond tevoren al vertrok en bij meneer Ramsden logeerde?’

‘Ja. Zoals ik net al zei, waren ze goede vrienden. We kennen de familie Ramsden al heel lang. Harry had een hekel aan vroeg opstaan, dus als ze

er een hele dag op uit zouden gaan, ging hij er altijd de avond ervoor al naartoe en dan zorgde Michael ervoor dat hij op tijd opstond. 's Avonds namen ze hun aantekeningen alvast door en maakten ze plannen voor de volgende dag. Ik had geen enkele reden om hem als vermist op te geven. Ik dacht dat hij in York was.' Haar stem haperde en ze begon weer te huilen. Banks wachtte even met zijn volgende vraag tot ze haar ogen had afgedroogd. 'Maakte meneer Ramsden zich dan geen zorgen toen hij niet kwam opdagen? Heeft hij u niet gebeld om te vragen waar hij bleef?'

'Nee.' Ze zweeg even, snoot haar neus en ging toen verder. 'Ze beschouwden het eigenlijk ook niet als werk. Meer als hobby. Hoe dan ook, Michael heeft geen telefoon. Ik denk dat hij gewoon veronderstelde dat er iets tussen was gekomen en dat Harry hier niet weg kon.'

'Nog één ding, mevrouw Steadman, en dan zal ik u vandaag niet langer lastigvallen. Kunt u me zeggen waar uw man mogelijk zijn auto kan hebben achtergelaten?'

'Op het grote parkeerterrein bij de rivier,' antwoordde ze. 'Die wordt door de meeste bezoekers van The Bridge gebruikt, want de pub heeft geen eigen parkeerplaats. Je kunt hier je auto niet echt op straat zetten; daarvoor is er niet genoeg ruimte.'

'Hebt u een reservesleutel?'

'Ik geloof dat hij er wel ergens een had liggen. Ik gebruik hem zelf namelijk niet. Ik heb een oude Fiesta. Een ogenblikje.' Mevrouw Steadman liep naar de keuken en kwam enkele minuten later terug met de sleutel. Ze vertelde Banks ook wat het nummerbord van Steadmans beige Sierra was.

'Hebt u misschien het adres van meneer Ramsden voor me? Ik wil hem graag zo snel mogelijk laten weten wat er is voorgevallen.'

Mevrouw Steadman leek enigszins verbaasd, maar gaf hem direct de gevraagde informatie. 'Het is niet moeilijk te vinden,' voegde ze eraan toe. 'Er staan in een straal van ongeveer een kilometer geen andere huizen in de buurt. Is het nodig dat ik... eh...'

'Het stoffelijk overschot identificeer?'

Mevrouw Steadman knikte.

'Ja, helaas wel. Dat kan echter morgen ook wel. Is er iemand die u een tijdje gezelschap kan houden?'

Ze staarde hem aan, haar gezicht lelijk en opgezwollen van het huilen, en haar ogen wezenloos uitvergroot achter haar bril. 'Mevrouw Stanton van hiernaast... als u zo vriendelijk zou willen zijn.'

‘Natuurlijk.’

Banks liep naar het buurhuis. Mevrouw Stanton, een klein vrouwtje met een lange neus en een alerte blik in haar ogen, had de situatie onmiddellijk door. Banks kon zich haar geschokte reactie goed voorstellen. ‘Ik weet het,’ zei hij. ‘Het is totaal onverwacht. Zeker wanneer u bedenkt dat u hem gisteravond nog hebt gezien.’

Ze knikte. ‘*Aye*. En dan te bedenken dat Emma en ik naar die dwaze, oude film zaten te kijken toen het gebeurde. Maar ja,’ besloot ze stoïcijns, ‘de wegen van de Heer zijn ondoorgrondelijk en wie zijn wij om eraan te twijfelen?’ Ze droeg haar man, die onderuitgezakt in een leunstoel de *News of the World* zat te lezen, op om een oogje te houden op het vlees dat al opstond en ging toen mee naar het huis ernaast om haar buurvrouw te troosten. In de wetenschap dat hij de weduwe in goede handen achterliet keerde Banks terug naar zijn auto en hij stapte in naast Weaver, die zijn eigen vrouwde, roze huidskleur inmiddels weer terughad.

‘Het spijt me, inspecteur,’ mompelde hij. ‘Van dat overgeven. Ik heb...’

‘Nog nooit eerder een stoffelijk overschot gezien? Ik weet het. Het geeft niet, Weaver, helaas moet voor iedereen eens de eerste keer zijn. Zullen we naar The Bridge gaan om een hapje te eten?’ Weaver knikte. ‘Ik barst van de honger,’ vervolgde Banks en hij startte de auto, ‘en jij ziet eruit alsof je wel een slok cognac kunt gebruiken.’

Tijdens de korte rit naar The Bridge aan de High Street in Helmthorpe dacht Banks na over zijn gesprek met mevrouw Steadman. Hij had er een gespannen, ongemakkelijk gevoel aan overgehouden. Na haar aanvankelijke geschoktheid had ze eerder opgelucht geleken dan verdrietig. Misschien was het geen gelukkig huwelijk geweest, dacht Banks bij zichzelf, en kwam mevrouw Steadman plotseling tot de ontdekking dat ze niet alleen rijk, maar ook vrij was. Was dat geen logische verklaring?